

Programmet Rättvisa

Justitiedepartementet

2011-12-20

Dokumentbeteckning

KOM (2011) 759

Förslag till Europaparlamentet och rådet om inrättande av Programmet Rättvisa för perioden 2014-2020.

Sammanfattning

Kommissionen förslag att inrätta programmet Rättvisa ingår som en del i kommissionens förslag på det rättsliga området i EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014-2020. Programmet avses ersätta de nuvarande finansieringsprogrammen Straffrätt, Civilrätt samt Förebyggande av och information om droger. Budgeten för det nya programmet beräknas till 472 miljoner euro (löpande priser) för hela budgetperioden.

Kommissionens allmänna syfte med det nya programmet är att bidra till att skapa ett genuint område av rättvisa genom att främja straffrättsligt och civilrättsligt samarbete. Kommissionen vill se en mer effektiv och samordnad tillämpning av unionslagstiftningen i det rättsliga samarbetet, öka tillgången till rättvisa samt förebygga och minska efterfrågan och tillgång på droger. För att åstadkomma detta föreslår kommissionen resurser till att främst öka allmänhetens medvetenhet och kunskaper om EU och dess politik, stödja utbildning och informationsåtgärder, stärka nätverk samt underlätta gränsöverskridande samarbete. Kommissionen betonar vikten av rättslig utbildning som ett led i att öka det ömsesidiga förtroendet för medlemsstaternas rättssystem. Finansiering ska ske av åtgärder med ett tydligt europeiskt mervärde.

Regeringen anser att ett gemensamt agerande inom EU:s rättsliga och inrikes frågor har ett tydligt europeiskt mervärde. Det uppnås framför allt genom lagstiftning och samarbete. Samtidigt är gemensam finansiering motiverad i vissa fall för att vidareutveckla och genomföra gemensamma prioriteringar. Gemensamma insatser ska ha balans mellan åtgärder som bekämpar organiserad brottslighet och terrorism och åtgärder som säkerställer

rättsäkerhet och den enskildes rättigheter. Detta kan åstadkommas genom en ökad kunskap om och ett ökat ömsesidigt förtroende för varandras rättssystem.

2011/12:FPM60

Regeringen välkomnar kommissionens förslag att förenkla administration och förvaltning och främja ett mer effektivt och resultatinriktat genomförande.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den 29 juni 2011 presenterade kommissionen förslaget om EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014-2020 (se faktapromemoria 2010/11:FPM143 Den fleråriga budgetramen 2014-2020 och systemet för egna medel). Kommissionens förslag från i juni har under hösten följts av lagstiftningsförslag på enskilda politikområden. Förhandlingarna om dessa så kallade sektorsförslag sker i respektive rådskonstellation.

Den 15 november presenterade kommissionen sina sektorsförslag för det rättsliga och inrikes området, däribland förslag till en förordning för programmet Rättvisa.

1.2 Förslagets innehåll

Programmet Rättvisa avses ersätta de nuvarande finansieringsprogrammen Straffrätt, Civilrätt samt Förebyggande av och information om droger. Budgeten för det nya programmet föreslås bli 472 miljoner euro (löpande priser) för hela budgetperioden. Kommissionens allmänna syfte med det nya programmet är att bidra till att skapa ett genuint område av rättvisa genom att främja straffrättsligt och civilrättsligt samarbete. Kommissionen vill se en mer effektiv och samordnad tillämpning av unionslagstiftningen i det rättsliga samarbetet, öka tillgången till rättvisa samt förebygga och minska efterfrågan och tillgång på droger. För att åstadkomma detta föreslår kommissionen resurser till att främst öka allmänhetens medvetenhet och kunskaper om EU och dess politik, stödja utbildning och informationsåtgärder, stärka nätverk och underlätta gränsöverskridande samarbete. Kommissionen betonar vikten av rättslig utbildning som ett led i att öka det ömsesidiga förtroendet för medlemsstaternas rättssystem.

Finansiering ska ske av åtgärder med ett tydligt europeiskt mervärde. Kommissionen föreslår att EES-länderna, anslutnings- och kandidatländer samt möjliga kandidatländer ska kunna delta i programmet. Andra tredjeländer ska kunna delta om det gagnar den aktuella åtgärden. Prioriteringarna avses fastställas i årliga arbetsprogram som kommissionen

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget innebär direkt tillämpning av beslutade rättsakter. Ingen påverkan på svenska regler förutses.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionens totala förslag till flerårig budgetram innebär en ökning med sju procent, vilket skulle medföra en höjning av den svenska EU-avgiften med ca 10 miljarder kronor per år som en direkt följd av den ökade åtagandenivån och de minskade rabatterna på EU-avgiften samt av lågt genomförande och utestående åtaganden från innevarande budgetram.

Regeringens övergripande målsättning i förhandlingarna om EU:s budgetram för 2014-2020 är en oförändrad utgiftsnivå jämfört med innevarande period och en modernisering av utgiftsstrukturen. Inom ramen för en oförändrad total utgiftsvolym vill regeringen lägga ett ökat relativt fokus på rättsliga och inrikes frågor.

Förslaget till det nya programmet Rättvisa är en av delarna i kommissionens förslag till flerårig budgetram för perioden 2014-2020 på det rättsliga och inrikes området. Kommissionens förslag till budget för den rättsliga delen av området är 911 miljoner euro (löpande priser) för hela budgetperioden varav budgeten för programmet Rättvisa föreslås uppgå till 472 miljoner euro.

Genomförandet av programmet Rättvisa, som är en del i kommissionens förslag till flerårig budgetram, beräknas inte få några budgetära konsekvenser i den nationella budgeten.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens övergripande målsättning i förhandlingen om nästa fleråriga budgetram är dels en modernisering av utgiftsstrukturen som uppnås genom en minskad utgiftsnivå och omprioriteringar, dels en oförändrad svensk bruttoavgift.

Inom ramen för en oförändrad total utgiftsvolym vill regeringen lägga ett ökat relativt fokus på de rättsliga och inrikes frågorna. Ökningar på detta område kan dock ske endast om minst motsvarande minskningar görs på områden där det europeiska mervärdet av gemensamt agerande är litet för att kunna nå målet om en oförändrad utgiftsnivå.

Regeringen anser att ett gemensamt agerande inom EU:s rättsliga och inrikes frågor har ett tydligt europeiskt mervärde. Det uppnås framför allt genom lagstiftning och samarbete. Samtidigt är gemensam finansiering motiverad i vissa fall för att vidareutveckla och genomföra gemensamma prioriteringar.

Stockholmsprogrammet är grunden för samarbetet inom området för frihet, säkerhet och rättvisa under perioden 2010-2014. Genomförandet av Stockholmsprogrammet bör därför vara utgångspunkten för bedömningen av resursbehov och inriktning i den kommande fleråriga budgetramen.

Gemensamma insatser ska ha balans mellan åtgärder som bekämpar organiserad brottslighet och terrorism och åtgärder som säkerställer rättsäkerhet och den enskildes rättigheter. Detta kan åstadkommas genom en ökad kunskap om och ett ökat ömsesidigt förtroende för varandras rättssystem, bl.a. genom utbildningsåtgärder, för medborgarna lättillgänglig gränsöverskridande information om medlemsstaternas rättssystem, ett mer effektivt genomförande av beslutade åtgärder och en förbättrad kvalitet på lagstiftningsprodukterna. Regeringen vill också se fortsatta ansträngningar att utveckla metoder för utvärdering.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag att förenkla administration och förvaltning och att främja ett mer effektivt och resultatinriktat genomförande. Det handlar bl.a. om att minska antalet program och fonder, öka användningen av målstyrning samt förbättra och förenkla proceduren för medfinansiering av gränsöverskridande projekt och samarbete med tredjeländer. Det är angeläget att den kunskap och kompetens som byggts upp inom och genom tidigare program tas tillvara.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Främst artiklarna 81(1) och (2), 82(1) och 84 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Förordningen beslutas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet, dvs. av Europaparlamentet och rådet gemensamt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anför att insatser på EU-nivå ger tydliga fördelar jämfört med insatser från medlemsstaterna själva, i synnerhet vad gäller att främja gränsöverskridande samarbete, möjlighet till nätverkande samt ömsesidigt förtroende för medlemsstaternas rättssystem. Dessutom säkerställer det en konsekvent och samstämmig tillämpning av EU-lagstiftningen i alla medlemsstater och ger också stordriftsfördelar.

Regeringen finner för närvarande inte anledning att göra en annan bedömning än den kommissionen gjort.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Den övergripande förhandlingen om den fleråriga budgetramen fortsätter i den särskilda Friends of the Presidency-gruppen.

Förhandlingar om förordningen för programmet Rättvisa beräknas inledas under våren 2012 i rådskonstellationen för rättsliga och inrikes frågor.

4.2 Fackuttryck/termer

Kommittéförfarande: Att kommissionen måste samråda med särskilda kommittéer när den genomför EU-lagstiftning. Kommittéerna består av experter från EU-länderna och genom dem kan kommissionen föra en dialog med förvaltningen i medlemsstaterna innan den vidtar genomförandeåtgärder. På detta sätt ser kommissionen till att åtgärderna på bästa möjliga sätt motsvarar verkligheten i vart och ett av de berörda länderna.